

# Vitmossodlingen igång och utvidgad

Text och foto:  
Monica Kling  
Sabine Jordan

På Ekebymossen i Mosås finns den vitmossodling som startats av Hasselfors Garden i samarbete med forskaren Sabine Jordan, SLU. Det började med två hektar på återvätta tegar, men nu har försöksodlingen utvidgats och det planeras för goda visningsmöjligheter.

Hösten 2018 startades odlingsförsöket där förutsättningen för en svensk produktion av vitmossa till odlingssubstrat ska undersökas, samt hur odlingen påverkar klimat och miljö.

- Vitmossor ger flera fördelar. Man kan inte bara skörda dem och få en klimatvänlig biomassa – de lagrar också kol i form av torv i marken, säger Sabine Jordan, som länge studerat klimateffekter på återvätta torvtäkter.

## Förnyelse möjligt

På den ännu aktiva torvtäkten har fyra slutskördade tegar avsatts för forsknings- och demonstrationsodlingen och ytan kan komma att utökas ytterligare. I samband med att en ny torvtäkt öppnas kan det avskalade översta mosskiktet sparas och användas som förökningsmaterial till vitmossodling.

- På så vis får vi återcirkulation av vitmossorna, säger Leif Olsson, Hasselfors Garden, som varit initiativtagare till odlingen på Ekebymossen.

Vitmossodling ser han som ett intressant sätt att återställa marken efter avslutad torvtäkt, en fråga som alltid intresserat Leif Olsson.

## Metod- och mossarter testas

I odlingsförsöket har flera arter av vitmossor spridits med ursprung från både Finland och mer närliggande områden. Olika spridningsmetoder har testats, före och efter återvättning, liksom tillsatser av organiskt material som torv och halm.

En del av odlingsytan har avsatts för SLU-forskningen och utgör en miniatyr av helheten där olika behandlingar och mossarter kan studeras noggrant. Här följs hur balansen av växthusgaser påverkas av odlingen, liksom vattenkvaliteten och de olika mossornas tillväxt. Sabine Jordans tidigare forskning på återvätta torvtäkter med spontan utveckling ger anledning till optimism.

- Vi har sett att mossan i myren tar upp mer koldioxid än vad den släpper ut i form av metan, så den blir en kolsänka, säger hon.

På forskningsdelen av odlingen ska nu stationära mätinstrument installeras så att omsättningen av växthusgaser, både avgivning och upptag, kan mätas kontinuerligt dygnet runt.

## Hopp om ny produkt

Även tillväxtstudier i återvätta torvmossor pekar på att odlingen kan bli en framgång.

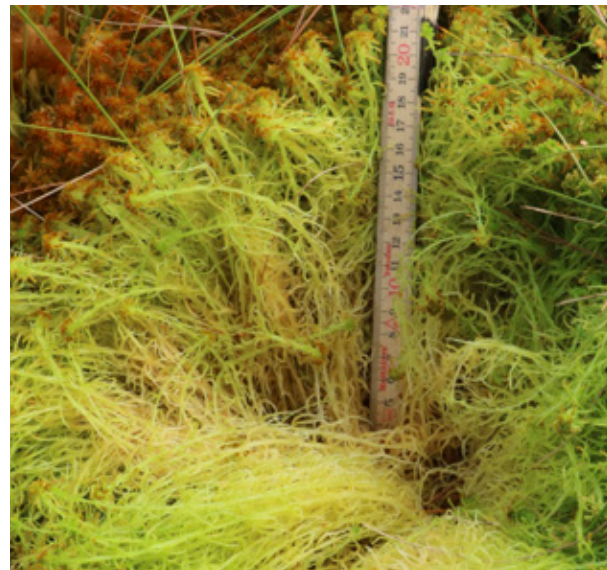
-Vitmossor kan växa ganska mycket, 25-30 cm på ett år. Det kan ge sex-sju ton torrmasa per hektar, säger Sabine Jordan.

Mossorna ska sen kunna sköras med några års mellanrum och användas som odlingssubstrat, t.ex. i blandning med torv. Leif Olsson tror starkt på projektet.

- Jag tror vi kan visa att det här fungerar och skörda kommersiellt. Det kommer att bli en produkt i framtiden, säger han.

En viktig del i projektet är att ordna möjlighet till visningar av odlingen, utan att störa forskningen eller mossornas tillväxt.

-Vi vill att det ska bli en plats att komma och titta på för kolleger, myndighetspersoner och beslutsfattare. Och jag kan tänka mig öppna torvdagar en gång om året, säger Leif Olsson.



Th: Den årliga tillväxten av vitmossa kan vara väldigt god. Här på en återvätt torvtäkt med spontan vegetationsutveckling.



Sabine Jordan och Leif Olsson, i mitten, planerar inför novembersdagens fältaktiviteter tillsammans med Pia Holmberg, Hasselfors Garden, t.v., och Kathrin Hesse, SLU, t.h.

Th: Sabine Jordan, forskare vid SLU, plockar vitmossa inför nysådden på försöksodlingen.



Tv: I november 2019 utökades vitmossodlingen och en andra omgång mossfragment spreds över en redan återvävt yta.